

Ders 4

20-30-жылдардагы кыргыз адабияты тематикасы

(20'li, 30'lu yıllardaki Кыргыз Edebiyatı Konuları)

30'lu yıllardaki edebiyatın baş konuları: Кыргыз köyünün kolektifleştirilmesi eğitim ve kültür meseleleri, kadın eşitliği, basmacılar ile savaş, yeni Sovyet insanı tipinin yaratılması olarak sıralanabilir.

Rus yazar ve şairlerinin eserlerinin Kırgızcaya çevirilmesi de Kırgız edebiyatının Rus edebiyatından güçlü şekilde etkilenmesini sağlayan faktörlerden olmuştur. Örneğin, M.Şolohov'un "Uyandırılan Toprak", A.Tolstoy'un "Zor Zaman", N.Ostrovskiy'in "Keskin Çelik", V.Vişnevskiy'in "Optimistik Trajedi" gibi klasik eserleri bu yıllarda Kırgızcaya aktarılan eserlerden bir kaçıdır.

Dünya klasik eserleri de 30'lu yıllarda çokça çevrilmeye başlar. W.Shakspeare'in "Hamlet", "Othello", Ş.Rustaveli'nin "Kaplan postunu örtünen kahraman", Moliere'nin "George Dandin" gibi yapıtları Kırgız toplumunun dünya edebî mirasına temasını sağlayıp, Kırgız yazarlarının ufkunu genişleten, tecrübesini artıran etkenlerden olmuştur.

Sovyet edebiyatında partililik prensibinin temel alınması açısından 30'lu yılların en belirgin olayı 1934 yılında Moskova'da düzenlenen Sovyet yazarlarının I. Kurultayı ve onda sosyalist realizm ilkesinin ortaya atılması oldu. Yer yerlerde içeriği sosyalist, şekli ulusal nitelikte taşıyan edebiyatların temelini atılmasına talimatlar verildi. Bu prensibe uymayan eserler yasaklanmış, toplatılmış ve yok edilmiştir. Yazarlarına "zenginler yandaşı", "devrim karşıtı", "milliyetçi", "halk düşmanı" damgaları vurularak hapse atılmışlar veya Stalin kıyımına kurban gitmişler.

Bu girişimin Kırgız edebiyatındaki en açık örneği Kasım Tınıstanov'un "Akademi geceleri" adlı piyesler serisi olmuştur. Piyes "eskinin propagandasını yapmak", "bay-manap ideolojisini yürütmek" Pantürkist Alaş Ordo yandaşı olmak suçlamalarıyla 1934'te Kırgızistan Muhtar Bölgesi Komünist Parti Meclisi kararı ile sahneden alınıp yok edilmiştir.

Nazım

30'lu yıllar nazımının başlıca konuları halkı çalışmaya teşvik, halk düşmanlarını teşhis etmek, işçi sınıfının öncülüğü altında dayanışma ortamını oluşturmak gibi konulardı. Toplumdaki değişimlerin, ilim, bilimin ancak emekle mümkün olacağı, yeni sosyalist düzeni

kurmakta halkın her ferdinin özverili çalışması zarureti edebiyatın ana fikirlerini teşkil ediyordu.30'lu yıllarda vatani koruma, Kızıl Ordu, ülke düşmanlarıyla mücadele, aşk ve felsefe içerikli şiirler, poemler ağırlık kazanmıştır.

30'lu yıllar nazımının tanınmış temsilcileri Aalı Tokombaev, Coomart Bökönbaev, Mukay Elebaev,Kasım Tınıstanov ve Jusup Turusbekov'lardı. Bu şairlerin eserleri içinden şiir ile yazılmış olan Aalı Tokombaev'in "Kanduu cıdar" ("Kanlı Yıllar") romanının Kırgız edebiyatında özel yeri vardır. Roman Çarlık Rusya'sının 1916 yılında Kırgızistan'da yaptığı soykırımı, Kırgızların Çin'e kaçtıkları, orada geçirdikleri yılları ve vatana döndüklerinden sonraki çetin hayatlarını içerir. Kırgızların o talihsiz yıllarını gerçekçi bir şekilde anlattığından romana "Kanlı Yıllar" adı verilmiştir.

Nesir

Bu yıllarda roman türünün hız kazanmasında ülke çapında gerçekleşmekte olan önemli siyasî- sosyal olayların doğrudan etkisi olmuştur. Ülkenin büyük şehirlerinde endüstrileştirme, köylerde kooperatifleştirme gibi büyük çaplı işler hem Rusya'da hem cumhuriyetlerde Sovyet karşıtlarının amansız engellerine takılıyordu. Bu ölüm kalım savaşında her ideolojik sektörden olduğu gibi edebiyattan da güçlü destek bekleniyordu. Devlet tarafından teşvik edilen yazarlar teşkilatları da istenilen desteğe gerekli katkıyı sağlamakta gecikmemişlerdir.

Çağdaş Kırgız Edebiyatı Bibliyografisi

KIRGIZ SOVET ADABİYATI TARİHI (1990). Frunze.

ASANALİEV, K. (1960). Kırgız Sovet Prozasının Oçerki. Frunze.

ARTIKBAEV, K. (1982). Kırgız Sovet Adabiyatının Tarihi. Frunze:Mektep

BOGDANOVA, M. (1947). Kirgizskaya Literatura. Moskva

CİĞİTOV, S. (1972). Irlar Cana Cıdar. Frunze:Kırgızstan

CİĞİTOV, S. (1984). 20-Cıldardagı Kırgız Adabiyatı. Frunze:İlim

TOKOMBAEV, A. (1962). Tan Aldında.Frunze : Kırgızstan

BAYALİNOV, K. (1928). Acar. Frunze

ELEBAEV, M. (1936). Uzak Col. Frunze-Samarkand.

SIDIKBEKOV, T. (1969).Çıgarmalar. 4 Tomduk. Frunze:Kırgızstan

ALIKUL OSMONOV. Ömürü Cana Çıgarmaları.(1958). Frunze

GAÇEV,G. (1982). Çingiz Aytmatov i Mirovaya Literatura. Frunze.

ARAGON, L. (1956). Samaya Prekrasnaya na Svete Povest O Lyubvi./ Kultura i Jizn. No 7.

AYTMATOV, Ç. (). Çıgarmalar Cıynağı. 8 Tomduk. Bişkek: Ruhaniyat.

KASIMBEKOV, T. (1971). Singan Kılıç. Frunze.